

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ГОДИНА 3

БЕОГРАД 1934 ГОДИНЕ

КЊИГА 3

ХЛІ РЕДОВНИ САСТАНАК

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ДРЖАН 22 ЈУНА 1934 ГОДИНЕ У БЕОГРАДУ

ПРЕТСЕДАВАО:

Потпретседник

ДР. АВДО ХАСАНБЕГОВИЋ

Секретар

МИЛАН МРАВЉЕ

Присутни с. г. Министри: Претседник Министарског савета Никола Т. Узумовић, Министар правде Божидар Максимовић, Министар унутрашњих послова Живојин Лазић, Министар социјалне политике и народног здравља др. Фран Повак.

ПОЧЕТАК У 11.30 ЧАСОВА

САДРЖАЈ:

Пре дневног реда: 1 — Читање и усвајање записника ХЛ редовног састанка;

2 — Саопштење извештаја Сената о усвајању предлога закона о изменама и допунама у Закону о држављанству;

3 — Саопштење о подношењу интерпелација народних посланика: Др. Милана Метикоша на Министра пољопривреде и Министра грађевина о превисоким трошковима код поступка за концесионирање сељачких поточних млинова; Стјепана Ваљавца на Министра грађевина о изградњи бановинске цесте између срезова Преграда—Крапина, Савска бановина; др. Николе Никића на Министра унутрашњих послова о убиству Богдана Јојића, учитеља из Окучана по општинском оврховодитељу Стевану Гајићу из Окучана, Срез ново-градншки и усвајање хитности; др. Милана Метикоша на Министра саобраћаја о неправедној расподели службених станова у делокрупу Загребачке железничке обласне дирекције; др. Милана Метикоша на Министра трговине и индустрије о санацији трговачких тражбина код малих трговача; Бранка Аврамовића на Министра правде о стедном поступку Округног савеза српских земљорадничких задруга у Пожаревцу и кривичном прогону г. Војислава Ђорђевића тадашњег управника и других чланова Управног одбора; Милана Петковића на Министра пољопривреде и Министра шума и рудника о неза-

кони тој дозволи крчења шуме „Боровњак“ — „Височник“ у Мркаљима Среза власничког, и забрани отуђења посећене шуме до решења спора; Стјепана Ваљавца и другова на Министра просвете о адаптацији и проширењу садашње државне основне школе у Јесењу Горњем, срез Крапина, Савска бановина.

Говорница: Министар унутрашњих послова Живојин Лазић.

Дневни ред: Наставак претреса и усвајање у начелу, појединостима и коначно извештаја Одбора о предлогу закона о судском ванпарничном поступку и о предлогу увођења закона за закон о судском ванпарничном поступку.

Говорници: др. Јудежит Ауер, Министар правде Божидар Максимовић (пет пута), извештач Никола Соколовић (пет пута).

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Отварајем ХЛ редовни састанак Народне скупштине. Изволите чути записник прошлог састанка.

Секретар Милан Мравље прочита записник ХЛ састанка.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Има ли примедба на прочитани записник? (Нема). Примедба нема, записник је примљен.

Изволите чути извештај Сената.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Сенат Краљевине Југославије извештава Народну скупштину, да је на свом XXII редовном састанку, одржаном 20 јуна 1934 године усвојио у целини и без икаквих измена упућени му од стране Народне скупштине предлог закона о изменама и допунама у Закону о држављанству.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Овај се извештај прима на знање.

Изволите чути интерпелације.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Г. др. Милан Метикош, народни посланик упућује интерпелацију на г. Министра пољопривреде и Министра грађевина о превисоким трошковима код поступка за концесионирање сељачких поточних млина (Види прилог);

Г. Стјепан Ваљавец, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра грађевина о изградњи бановинске цесте између срезова Препрада — Крапина, Савске бановине (Види прилог);

Г. др. Никола Никић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о убиству Богдана Јојића, учитеља из Окучана, по општинском оврховодитељу Стевану Гајићу, из Окучана, срез Ново-градишки и тражи да јој се призна хитност и првенство (Види прилог);

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Реч има г. Министар унутрашњих послова, да се у име Краљевске владе изјасни о тражењу првенства за ову интерпелацију. (Др. Никола Никић: Молим за реч да ја најпре образложим хитност). Не можете по Пословнику да добијете реч. (Др. Никола Никић: Зашто?) Не можете по Пословнику, а ја се држим Пословника. (Др. Никола Никић: То Ви можете применити за чланове Вашег клуба, а за нас то не важи!) Има реч г. Министар унутрашњих послова.

Министар унутрашњих послова Живојин Лазић: Примам хитност по овој интерпелацији.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Господин Министар унутрашњих послова примио је у име Краљевске владе тражено првенство за ову интерпелацију. Прима ли Народна скупштина? (Прима). Скупштина је првенство примила. Изволите чути даље.

Секретар Милан Мравље (саопштава): Др. Милан Метикош, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра саобраћаја о неправедној расподели службених станова у делокругу Загребачке жељезничке обласне дирекције (Види прилог);

Др. Милан Метикош, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра трговине и индустрије о санацији трговачких трајбина код малих трговаца (Види прилог);

Г. Бранко Аврамовић, народни посланик, упућује интерпелацију на Министра правде о специјалном поступку Окружног савеза српских земљорадничких задруга у Пожаревцу и кривичном прогону г. Војислава Ђорђевића тадашњег управника и другог чланова Управног одбора (Види прилог);

Г. Милан Петковић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра пољопривреде и г. Министра шума и рудника о незаконитој дозволи крчења шуме „Боровњак—Височник“ у Мркаљима. Среза власничког и забрани отуђења посечене шуме до решења спора (Види прилог);

Г. Стјепан Ваљавец и другови, народни посланици, упућују интерпелацију на г. Министра просвете о адаптацији и проширењу садашње државне основне школе у Јесењу Горњем, срез Крапина, Савске бановине. (Види прилог);

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Све прочитане интерпелације упућене се надлежним г.г. Министрима. Прелазимо на дневни ред. На дневном је реду претрес извештаја Одбора о предлогу закона о судском ванпарничном поступку и о предлогу уводног закона за закон о судском ванпарничном поступку. Реч има народни посланик др. Људевит Ауер.

Др. Људевит Ауер: Господо народни посланици, Закон о судском ванпарничном поступку је даљна етапа у циљу унификације нашег законодавства. Поздрављам овај закон, којим је коначно сво формално законодавство унифицирано, јер после унифицираног закона о судском кривичном поступку и закона о парничном поступку добивамо и унифицирани закон о судском ванпарничном поступку.

Поздрављам овај закон не само са овог разлога, већ и са разлога што је овај закон добар и служи на част свима, који су тај закон израдили и који га доносе. Овај закон је знатан напредак према Патенту о судском поступку у ванпарничним стварима од 9-VIII-1854 године и према Правилима о поступању у неспорним делима од 23 децембра 1872 године.

Овај закон одржава правни континуитет, јер је израђен на темељима споменутог Патента односно Неспорних правила, који су у основи добри, а са потребним изменама и допунама могу да задовоље и данашње потребе. Потребно је било да се отклоне неке нејасности и празнине, које су биле у Патенту и Неспорним правилима, па је то у довољној мери учињено, а осим тога нови закон прилагођава се новом грађанском парничном поступку.

Потребно је још нагласити да овај закон уређује и неке материје ванпарничног поступка, које нису биле уређене ни Патентом ни Неспорним правилима, као што је на пример судски поништај исправа (амортизација), проглашење несталог за умрлог и т. д., тако да је он обухватио све материје ванпарничног поступка.

Приказивати овај закон било би сувишно, јер је уз пројекат закона додато и потребно образложење, које је најбољи коментар закона и које би, надопуњено оним изменама које је учинио Одбор за време свога рада, требало штампати, јер не верујем да ће се моћи израдити бољи и ауторитативнији коментар закона од овог његовог образложења. Скупштински одбор изабран за проучавање овога закона уложио је много труда, добре воље и знања да овај закон испадне што бољи, те су учињене неке измене од првобитног пројекта, које иду само у корист саме ствари.

Морам нагласити да Министар правде г. Божић Максиминовић није пропустио ни једну одборску седницу, и да је својим стручним знањем, својим примедбама и саветима много доприносио да коначна редакција закона буде што боља, и да је са највећом приправношћу прихватио оправдане сугестије и предлоге.

Нови закон о судском ванпарничном поступку има јаку социјалну тенденцију. Помињем као при-

мер наређења за ванбрачну децу, која су се могла у овом закону обрадити у толико, у колико за њих има у прописима грађанског права материјално-правне подлоге. Али ипак, овај закон је и у том питању ишао до крајњи храница, да се ублажи тежак положај ванбрачне деце. Тако овај закон предвиђа да су водиоци матица рођених дужни случајеве рођења ванбрачне деце периодично пријављивати среском суду у чијем се подручју дете родило и саопштити му боравиште матере и детета. Ако ванбрачни отац признаје, да је он отац детета, старатељски суд ће, уз значење на који је начин утврдио његову истовестност у записнику забележити то признање. Ако отац признаје очинство, али се не обавезе довољно да плаћа довољну алиментацију, старатељски суд ће на основу проведених извиђаја и по саслушању ванбрачног оца, по службеној дужности одредити износ алиментације и наложити ванбрачном оцу, да га под претњом извршења у месечним оброцима упред плаћа. Видите, господо народни посланици, колики је ту напредак учињен, и колико ће брже незаконито дете доћи до потребног издржавања, него што је то до сада било када се је то парницом морало тражити. Само ако одлука о износу алиментације зависи од доказа спорних чињеница, које се средством ванпарничног поступка не могу утврдити, упутиће суд штитника на парницу и наложити ванбрачном оцу да плаћа алиментацију у износу који ће привремено одредити. Дакле, ако и буде потребна парница, незаконито дете имаће још за трајања парнице потребна средства за издржавање. Ако лице које је означено за ванбрачног оца не признаје очинство, старатељски суд наложиће штитнику да поведе парницу. Суд ће, дакле, имати попис све ванбрачне деце и суд ће се старати да сва незаконита деца било ванпарбеним било парбеним путем дођу до издржавања. Шта више, суд ће се старати и о том да се завичајност незаконитом детету утврди и то, да се у неким случајевима мора завичајна општина о њему бринути.

Социјална нота долази до изражаја и код одузимања својевласти. Осим ради слабоумности, душевних болести и расипништва моћи ће се сада својевласт одузети и онима који су алкохоличари или уживају друге живчане отрове. До сада то није било могуће. Таква су лица била својевласна па су настајали разни тешки случајеви, да је ради поступка таковог лица његова породица страдала. Јавни интерес тражи да се таквим лицима за времена одузме својевласт и то не само зато што таква лица могу бити опасна по своју околину него и зато што пијанство преставља једно од највећих социјалних зла које треба свима средствима сузбијати. Поступак да се таквим лицима одузме својевласт, може покренути не само родбина него и државни тужилац и општина, јер се више пута родбина неће усудити и да ставља такав предлог. Зато такав предлог може ставити државни тужилац и општина, јер и она имаде интерес да се расипнику, пијаници, кокаиноману, морфиноману, за времена одузме својевласт, пошто би јој то лице могло пасти на терет.

Осим тога, по ванпарничном поступку поступиће се ако се супрузи при растављању или разводу брака нису споразумели о васпитању и нези деце. Суд ће одредити коме ће се од супруга предати мало-

летна деца и у којој ће мери и на који начин општити са дететом други супруг. Ако се околности промене, суд може без обзира на своје раније наређење или споразум супруга издати нове наређење које су потребне у интересу детета.

Пре венчања може се ставити суду захтев, да одреди мираз или опрему. На такав захтев суд ће по ванпарничном поступку поступити и наложити, ко је дужан дати мираз и у коме износу.

Даљна добра и корисна новост закона је и то, да ће се развргнућа заједница решавати по ванпарничном поступку. До сада се то могло остварити само парницом. Парница завлачи поступак, јер обично онај, који је у поседу заједничке ствари, настоји свим силама, да парницу завуче. Осим тога вођење парнице знатно поскупљује поступак.

У § 841 о. г. з. каже се, да ће о деоби решавати судија, ако се учесници не сложе ни на један начин од начина наведених у томе параграфу. Али овим није речено, да се деоба мора одлучити само путем парнице. Када међу учесницима нема спора нити о предмету деобе, нити о праву сувласништва, нема потребе за парницом. У образложењу овога закона лепо се каже: „Питање да ли је деоба тражена на време и да ли је тражена на предлог других сувласника, затим питање да ли је уопште могуће извршити физичку деобу, односно да ли је то могуће без знатног умањења вредности предмета деобе, могу се лакше и са једнаком поузданошћу решити у ванпарничном поступку“. Зато овај нови закон прописује да се развргнуће заједнице може тражити у ванпарничном поступку, ако међу сувласницима не постоји спор о једном од напред споменутих питања.

Још само неколико речи о уређају међа које такође уређује нови ванпарнични поступак. Из праксе знамо да постоји безброј парница ради сметања поседа или парница на признање власништва, до којих долази само зато, што су међе неуређене. Троши се новац, крвави се, свађа и пропада а када би се међе уредиле и међашни знаци поставили, нестало би разлога за свађу и парнице. По новом ванпарничном поступку може сваки предложити, да суд међу између њега и његовог суседа земљишта обнови или исправи. Поступак за уређење међа може се водити само у ванпарничном поступку, па и у случајевима у којима је странци остављено да своје боље право оствари путем парнице. Према томе требало би парничну тужбу поднесути н.пр. ради признања права власништва или сметања поседа због недопустљивости редовног правног пута одбацити, ако би се у правном спору показало да се фактично ради само о спору међа а странкама препусти да траже поведење ванпарничног поступка о уређењу међа. Али пошто ће такви случајеви најчешће бити код сеоског становништва, које не може бити довољно упућено у процес формалног права, садржи закон корисну установу, да ће се у таквим случајевима поступати са тужбом као са предлогом за уређење међа, дакле поднесена тужба неће се одбацити него ће се донети правно решење, које су странке заправо тражиле.

Видимо, дакле, како овај ванпарнични поступак отуђује од чисте формалистике, и како се приближује животу и његовим потребама. Ако вредност спорне површине не прелази 500 динара, уре-

ђење међа у вапшарничном поступку коначно је, а у осталим случајевима само привремено.

Колико је наше филолошко знање достајало, настојали смо, да језик новог закона буде што бољи. Немамо још израђену правну терминологију, па су настајале велике тешкоће, да се изрази за извесне поступке, правне лекове, правне институте, правне појмове, што више приближе духу нашег језика. Са једним изразом имали смо парочитих тешкоћа. То је израз: својевласни, несвојевласни, својевласт. Израз је неспретан, тежак, звучи незгодно. Све смо то увидели, па кадгод се овај закон споменуо, осетили смо тежак његов звук, али, господо народни посланици, бољег израза нисмо могли наћи. Ако когод у овом високом Дому пађе згоднији израз, који би одговарао духу нашег језика, али и потпуно обухватио правно његово значење, учинио би много, када би нам такав израз предложио, јер би тиме обогатио нашу правну терминологију.

Господо народни посланици, претежни део закона о судском вапшарничном поступку садржи прописе о расправи заоставштине. Те прописе применићемо на заоставштине у граду и на селу. Ја користим ову прилику да нагласим, да у питању наследства наших сељачких оставина наш материјални закон није добар, па према тому нити поступак не одговара. Нећу ја да критикујем установе овога закона о расправи заоставштине. Ове су установе у складу са материјалним прописима о наслеђивању, садржаним у опћем грађанском закону, и по мојем мишљењу, у духу грађанског закона, овим законом прописани поступак је најбоље, што се је могло дати. Када овај закон ступи на снагу, имаћемо један од најмодернијих закона о судском вапшарничном поступку и са њиме можемо бити поносни.

Ја пледирам зато, да се промени наследни ред код сељачких оставина. Установе римског права, како су у нашем грађанском закону реципирање, не одговарају нити духу нашега села, нити правном схватању села, а нити његовим потребама. Код грађанских оставина, где се дели на наследнике кућа, новац, покретнине итд., добре су установе римског права. Наследници то деле по извесном реду. Али оно, што они наслеђују, није основ њихове егзистенције. И без наследства сваки имаде своју егзистенцију. Или је занатлија, или трговац, или као школован човек улази у приватну или државну службу. Наследство му даје тек неки изванредни, каткада и ненадани приход, па је у главном свеједно, на колико ће се делова оставина делити, јер сваки од наследника имаде изван наследства своју егзистенцију. Не мислим на изузетне случајеве рентијера, који без рада живи без ренте. Са гледишта, које хоћу да нагласим, рентијери су сасвим неинтересантни.

Код сељака је наследство основ његове егзистенције. Његова земља, ливада, пашњак, то је његов занат, то је његова трговина, то је његова служба. Баш то, баш та оставина, баш та имовина, тај сељачки посед, који је храно бѣда, који је храно оца, имаде да храни и сина. Нова генерација примила је сељачки посед у наследство, да на том поседу живи, да се од њега прехрањује, да од њега подмирује дажбине, да на њему одгаја нове генерације, и да тај посед предаје новој генерацији, која имаде опет на том поседу и од тог посуда да живи.

Када је тому тако, онда је јасно да постоји сил-

на разлика између грађанских и сељачких оставина, и да код сељачких оставина није свеједно, да ли ће се сељачки посед цепати и на колико ће се делова цепати. Говори се о минимуму егзистенције код занатлије, трговца, чиновника или човека слободне професије, говори се, да треба тај минимум егзистенције осигурати. Код сељака је минимум егзистенције у извесној површини његове земље, па ако се та земља цела тако, да остану само патуљаста господарства, која нису у стању прехранити сељачку породицу, настаје беда, зло, незадовољство.

Имали смо кућне задруге. Задружни дух живи још и данас у нашем селу, па и тамо где су задруге давно престале. Премда местимце начела грађанског закона вреде и по стотину и више година, ипак су она нашем сељаку страна, ипак их он нерадо прима, ипак у његовој свести живи представа, да то није добро, да то не одговара ономе, што би било потребно. Ја сам, господо народни посланици, у разговору са мојим сељацима начинио то питање, и у оним селима где задруге постоје, и у оним селима, где су задруге већ давно подељене, али свагде сам из разговора стекао импресију, да наши сељаци осећају грађанско-правне прописе о наслеђивању као нешто противно њиховом правном осећању.

Код сељака је основица свега сељачки дом и оно земљиште које је саставни део сељачког дома, које је у стању да прехрани сељачку породицу. Тај дом и тај посед не сме да се цела; он имаде да остане — допустите ми тај несавремени израз — као неки сељачки обитељски фиденкомис, који се не може отуђити, који се не може цепати, који се не може оптеретити, на којему ће живети и садашња генерација и који ће се наслеђем предати будућим генерацијама.

Господо народни посланици, питању сељачког законодавства, а специјално питању наслеђивања сељачких оставина поклања се у свету велика пажња, и у оним земљама које нису изразито сељачке државе. Као пример спомњем Закон о сељачким оставинама и сељачком наследном праву којег је недавно донела Хитлерова Немачка. Препоручио бих господи народним посланицима, да тај Закон и све проведбене наредбе прочитају и проуче. Премда у њему имаде установка које ми не би могли прихватити, имаде у њему и много драгоцених ствари, које нас силе на размислање, и према којима би и ми могли донети Закон о сељачким оставинама.

Ја не износим данас конкретан предлог, а нити хоћу да образлажем економске моменте и стање данашње пољске привреде, напредак технике, тешкоће пољопривреде, прилике у свету итд. Биће прилике, да ћу моћи и о томе опширније говорити. Ово што сам казао износим тек као сугестију, да се на томе пољу почне нешто радити, и да ми уз нови закон о кућним задругама, Закон о задругарству, добијемо и Закон о наслеђивању сељачких оставина.

Многе правне форме, правна мишљења и веровања, које смо у школама стекли, и које смо сматрали чистим, необоривим, вечним, живот је поколебао. Треба имати само смелости да се то отворено види и да се то каже. Живот је поколебао многе принципне класичне јуриспруденције. Живот ствара нове социјалне прилике, а следом тога треба стварати и нове правне форме. Истина је, закони увек закашњавају, створе се најпре нове прилике, јавља се потреба, та потреба бива све јачом, па тек онда дола-

зи законодавство да даде правне форме ономе што је живот већ створио. Живот је створио нове социјалне прилике, па дајмо и закон, који ће тим приликама одговарати. Дајмо и ми, као сељачка држава, један добар сељачки закон, дајмо узор за такав закон, дајмо иницијативу, па нека и нас свет копира, нека се позива на пример Југославије, нека се каже, да је Југославија сељачко питање најбоље решила, а дајмо, господо, да ми будемо они, који су то учинили. (Одобравање и пљескање).

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Завршен је, господо, у начелу претрес извештаја одборског о законском предлогу о судском ванпарничном поступку и о предлогу уводнога закона за закон о судском ванпарничном поступку. Приступамо гласању у начелу о првом законском предлогу. Господо, која усвајају овај законски предлог у начелу, гласаће „за“, а која не усвајају гласаће „против“. Изволите чути прозивку.

Секретар Милан Мравље прозива посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за“: Аврамовић Бранко, Ађић Анте, Аксентијевић Александар, Алексић Коста, Алиловић Шаћир, Антуновић Јосип, Аранђеловић Јован, Ауер Људевит др., Бабамовић Јордан, Баљић Салих, Бенко Јосип, Богдановић Исо, Божјић Милан, Борисављевић Страхиња, Брушија Радослав, Бугарски Драгутин, Будишин Стеван, Буквић Александар, Варда Север, Величковић Миладин, Вељковић Вељко, Видаковић Витомир, Видовић Богдан др., Вошњак Богумил др., Вукићевић Вогић др., Гавриловић Бранислав, Гавриловић Ото, Гајшек Карло, Главички Божићар, Господетић Фрањо, Грајић Перо, Грба Милован др., Грбић Емилијан, Грубановић Милан, Давидовић Витомир, Даниловић Живко, Димитријевић Мита, Димитријевић Хаџи-Тодор, Добровић Милан С., Добровољац Милан Ј., Довезенски Јован С., Додић Александар Така, Дрмељ Алојзиј, Дубоковић Јурај, Ђокић Ристо, Ђорђевић Владимир, Ђурић Михајло, Елеговић Иво др., Живковић Негосим др., Живојиновић Душан М., Захаровић Чедомир, Зељковић Бошко, Земљић Јакоб, Ивандекић Ивковић Мирко др., Иванишевић Петар, Иванчевић Душан, Исаковић Миливоје Ђ., Исаковић Мито, Јанковић Велизар др., Јевремовић Драгољуб др., Јевтић Животије, Јевтић Милутин Ал., Јевтић Радован, Јелић Милутин, Јеличић Вожа Ц., Јеремић Живојин, Јован Андрија, Јовановић Александар, Јовановић Ђока, Јовичић Добросав, Каламатијевић Михаило Р., Катић Милош, Каћански Стеван, Клинич Антон, Ковач Анте Љ., Коман Албин, Костић Драгутин др., Костић Милорад Ј. др., Краљевић Драган др., Крамер Алберт др., Крејчи Антон, Крстановић Ристо, Крстић Милутин, Крстић Симо, Кујунџић Андрија К., Кумануди Коста др., Кушгарић Анте др., Куњашић Јоаким, Куртовић Шукрија, Лазаревић Милован М., Лазаревић Тодор др., Лазаревић Теодосије К., Лазаревић Филипп С. др., Лисавац Младен др., Лулић Петар, Максимовић Божићар, Максимовић Стјепан, Маланчећ Владо др., Марјанац Симо, Маркић Фрањо, Марковић Велимир, Марковић Миленко др., Марковић Милорад Р., Марковић Никола, Матић Ђока Н., Маџковић Матија, Машин Марко, Мијић Милан Ђ., Милетић Вјекослав др., Милетић Владислав, Милошевић Гавро, Милошевић Младен П., Милутиновић Милинко Р., Милутиновић Милорад Ђ., Митровић Јован Р., Митровић Љубо-

мир М., Михајловић Илија П., Михајловић Светислав др., Мравље Милан, Музалић Мустафа А., Педельковић Урош П., Пикић Федор др., Николијевић Аранђел Д., Николић Бранко др., Нинковић Тричко, Нујић Петар др., Њамцул Ранко др., Палечек Иван др., Парабућски Ђорђе, Пахерник Фрањо, Перић Матеј др., Перић Миливоје Ђ., Петровић Милан, Петовар Ловро, Петрак Никола, Петровић Марко, Пешаћ Милутин, Пивко Људевит др., Погачић Виктор, Поповић Душан, Поповић Јефтимије, Поповић Коста др., Поповић Милан В., Поповић Милан др., Поповић Светислав др., Прекоршек Иван, Прина Шиме др., Пустослемшек Расто, Пуцељ Иван Ј., Радивојевић Лазар Ј., Радовић Саво др., Радонић Миљан, Радонић Милан, Рајић Тоша др., Савић Аранђел П., Савић Сава В., Савковић Илија, Санто Гавро др., Сарачевић Раденко, Секулић Милан др., Селмановић Алија, Симић Милорад, Смиљанић Тома др., Соколовић Никола, Спасовић Вуканшин, Спахић Владо, Сршкић Милан др., Стајковић Никола, Станојевић Драгомир М., Станојевић Милутин, Стевановић Живојин Ар., Стевановић Милан, Степановић Милан Р., Стефановић Игњат, Стојадиновић Милослав др., Стошић Стаменко, Стрезовић Крста, Тадић Глигорије др., Тонић Тодор Р., Топаловић Милан, Торомановић Хасан, Трбић Василије, Трбојевић Урош др., Трифуновић Љубиша, Тривић Ђорђе, Тривић Стеван, Ђуковић Милан, Узумовић Никола Т., Урек Иван, Урошевић Мирке Ил., Урукало Сергије, Фиданчевић Тома др., Фотирић Арса, Хајдињак Антон, Ханџек Лавослав др., Хасанбеговић Авдо др., (претседава), Христић Бора, Цемовић Филип, Церер Антон, Цицановић Методије, Чорбић Бранко, Чохаџић Хазим, Шарковић Тихомир, Шега Фердо, Шелмић Драгић Н., Шећеров Славко др., Шифтар Стеван, Шнајдар Фрањо.

Отеути: Анђелиновић Гргур Будислав др., Антонијевић Душан, Бањац Љубомир, Бараћ Бранко др., Батинић Јозо, Бачић Стјепан др., Бенировић Димитрије Р., Бркић Стјепан, Буновић Милан, Валавец Стјепан, Васиљевић Стеван др., Видић Јеша др., Вујић Димитрије В., Гавранчић Ото др., Грђић Васиљ, Грубер Фрањо др., Деметровић Јурај, Дервишић Ђулага, Дошен Мирко др., Драговић Милош П., Дрљача Бранко, Живановић Милан, Живанчевић Михаило, Живковић Исидор, Илић Срђа Милан др., Јевтић Михаило Р., Јовановић Јова, Кајмаковић Омер, Кешељевић Никола др., Кнежевић Ловро, Кнежевић Стјепан др., Ковачевић Драгутин Карло, Кожул Марко др., Којић Драгутин др., Крафт Стеван др., Крстић Владимир, Крстић Зарије, Кујунџић Богољуб К., Куртовић Војко, Леушић Ђуро др., Лончаревић Иван др., Лончар Иван, Лончар Станко, Лукић Живан др., Макар Дако, Маринковић Војислав др., Марјан Ђуро, Мastroвић Анте Ф., Матица Павао, Метикош Милан др., Мисирлић Јован Т., Мозер Ханс др., Мохорич Иван, Пикић Никола др., Новаковић Тоде др., Павлич Алојзиј, Паранос Шиширо Ф., Патриогић Љуба, Перић Нинко др., Перко Драгутин В., Петричић Живко др., Пиштелић Славко др., Поповић Димитрије Он., Поповић Добривоје Гер. др., Праљак Недељко, Прека Никола, Принципи Јово, Радић Иван, Рако Јанко др., Рапе Стане др., Рорбахер Јулијан др., Руџић Виктор др., Селић Јоца М., Сокић Милоје М., Спиндлер Вјекослав, Стајић Јосип, Станић Андра, Станишић Вла-

димир др., Степанов Миливој, Стијић Милаи др., Стојковић Милаи Ђ. др., Теодоровић Војислав, Тешић Максим, Толић Игњат М. др., Томић Јакоб, Трбић Василије, Тркуља Станко, Триковић Ставра К., Физир Виктор, Хоџера Светислав В., Хрибар Никола, Шилеговић Владимир, Шуменковић Илија др., Шурмин Ђуро др.

(После гласања)

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Господо народни посланици, завршили смо дискусију за оба законска предлога. Међутим вршили смо сад гласање у начелу за први законски предлог. (Гласови: Нека то важи за оба предлога). Прима ли Народна скупштина да ово гласање важи и за други законски предлог а исто тако да се оба предлога расправљају заједно у појединостима. (Прима се. — Пљескање).

Изволите чути резултат гласања. Гласало је свега 208 народних посланика и сви су гласали „за“. Према томе су ови законски предлози у начелу примљени. Прелазимо на претрес у појединостима.

Молим г. известивоца да чита поједине параграфе.

Известилац Никола Соколовић прочита § 1 по предлогу одборском.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Господа народни посланици, која примају прочитани параграф 1 по предлогу одборском изволиће седети, а која су „против“ изволиће устати. (Већина седи). Објављујем да је § 1 примљен. Изволите чути даље.

— За овим је Народна скупштина, гласајући седењем и устајањем о сваком поједином параграфу, у смислу чл. 102 Устава и § 67 Закона о Пословном реду у Народној скупштини усвојила већином гласова предлог закона о судском ванпарничном поступку од § 2 до § 243 закључно по предлогу Одбора.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Изволите чути параграф 244.

Известилац Никола Соколовић прочита § 244 по предлогу одборском.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Има реч г. Министар правде да предложи извесне измене у овоме делу закона.

Министар правде Божидар Максимовић: Господо, г. Министар финансија је код овога дела који говори о судском поништају исправа молио је и предложио да буду усвојени амандмани код три параграфа. Прво у § 244 став други, тачка 2, да се на крају дода: „као и државни папири од вредности који играју на згодитке“. Затим у овоме истом делу § 257, став други, у последњој реченици, да се иза речи: „ова се забрана не односи“, додају ове речи: „на плаћање купона са државних папира од вредности“. И у овоме истом делу у § 262 да се дода нов став четврти који гласи: „горе означени поступак не примењује се на државне папире од вредности“. Молим Народну скупштину да ове амандмане изволи усвојити.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Молим г. известивоца да се изјасни о овоме предлогу.

Известилац Никола Соколовић: Господо, ове су измене потребне из следећих разлога. Прво код судског поништаја исправа треба од одредбе § 244 изузети државне папире од вредности који играју на згодитке и то ради подизања курсне вредности

и поверења у ове хартије код којих сам њихов лутријски карактер тражи могућност брзе наплате згодитака као што је то пример код срећака Класне лутрије. То у исто време повлачи и публику да учествује у лутрији а појачава и интересовање за ове хартије.

Исто тако потребна је и одредба којом се од забране плаћања у поступку амортизације изузимају купони са државних папира од вредности и то са разлога што се наплата купона и државних папира од вредности не обавља само на једном месту већ се врши и преко пореских управа и других установа у земљи а и у иностранству преко финансијских агената и њихових исплатних места која се налазе по целој свету. Услед тога било би врло тешко, нарочито за иностранство, нотифицирати где има места где се купони налазе под забраном и водити нарочиту евиденцију да би се тиме спречила њихова исплата. Сем тога, нотифицирање бројева свих купона који се стављају под забрану изазвало би веће тешкоће и често пута премашило би и вредност купона чија се исплата обуставља.

Одредба §-а 262: да се односни прописи поступка по полицијским властима неће примењивати и на државне папире од вредности оправдана је због тога што се само на основу објава преко полицијских власти а пре него што суд испита да ли има места покретању поступка, обуставља исплата, особито онда кад су у питању државни папире од вредности, јер то изазива врло велики административни поступак у Одељењу државних дугова и државног кредита. Оваква је одредба била и у аустријском поступку а по уредби од 1915 године која је и послужила као образац за ову одредбу коју предлаже Министарство финансија.

Према томе изјављујем да у име Одбора прима предложене измене од стране г. Министра правде код §§ 244, 257 и 262.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Прима ли Народна скупштина предложене измене код ових параграфа? (Прима). Објављујем да су све те измене примљене.

За овим је Народна скупштина, — гласајући седењем и устајањем о сваком поједином параграфу, у смислу чл. 102 Устава и § 67 Закона о Пословном реду у Народној скупштини, усвојила већином гласова предлог закона о судском ванпарничном поступку од § 244 до § 291 закључно по предлогу Одбора са предложеним изменама од стране г. Министра правде у §§ 244, 257 и 262.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Изволите чути § 292.

Известилац Никола Соколовић прочита § 292 по предлогу одборском.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Има реч г. Министар правде да предложи један амандман код овога параграфа.

Министар правде Божидар Максимовић: Код § 292 предлажем у ставу петом, иза речи: „који не знају читати“, да се додају речи: „или који не разумеју језик исправе“, што је било раније пропуштено да се унесе у овај пропис. Молим Народну скупштину да овај амандман усвоји.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Молим г. известивоца да се изјасни о овом предлогу.

Известилац Никола Соколовић: Оправданост ове одребе указује се сама по себи па, према томе, као известилац, молим да ову одредбу примите.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Прима ли Скупштина § 292 са овом изменом? (Прима.) Објављујем да је Скупштина усвојила § 292 са овим изменама. Изволите чути § 293.

Известилац Никола Соколовић прочита § 293.

— За овим је Народна скупштина, гласајући седењем и устајањем о сваком поједином параграфу, у смислу чл. 102 Устава и § 67 Закона о пословном реду у Народној скупштини, усвојила све параграфе предлога закона о судском ванпарничном поступку од § 293 до 311 закључно по предлогу Одбора.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Прелазимо сада на претрес у појединостима предлога закона о уводном закону за закон о судском ванпарничном поступку. Молим г. известноца да изволи читати члан по члан.

Известилац Никола Соколовић прочита чл. 1 по предлогу Одбора.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Има реч г. Министар правде.

Министар правде Божидар Максимовић: У завршним наређењима овога законског предлога одређује се када ће поједине одребе овога закона добити обавезну снагу. С тим одредбама треба довести у склад и одребе чл. 1 које се према тексту како је изашао из Одбора не подударају. Да би се избегла свака евентуална нејасност у томе погледу, предлажем да се чл. 1 став 1 у трећем реду после речи „осим“ дода: § 31 став 2 његовог другог дела и“

Затим у истом члану да се дода нов став трећи који гласи: „(3) § 31 став 2 другог дела Закона о судском ванпарничном поступку добија обавезну снагу од дана обнародовања овог Закона“.

Молим Народну скупштину да прими ове измене.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Молим г. известноца да се изјасни о предложеним изменама.

Известилац Никола Соколовић: Из разлога које је навео г. Министар, изјављујем да примам ове измене.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Прима ли Народна скупштина чл. 1 са предложеним изменама? (Прима). Објављујем да је чл. 1 са предложеним изменама примљен.

Изволите чути чл. 2.

— За овим је Народна скупштина, гласајући седењем и устајањем о сваком поједином члану, у смислу чл. 102 Устава и § 67 Закона о пословном реду у Народној скупштини, усвојила предлог уводног закона за закон о судском ванпарничном поступку од чл. 2 до чл. 26 закључно по предлогу Одбора.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Изволите чути чл. 27.

Известилац Никола Соколовић прочита чл. 27 по предлогу Одбора.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Има реч г. Министар правде.

Министар правде Божидар Максимовић: Господо, приликом претреса уводног закона појавило се питање у одбору које ће се материјално право примењивати када судија са једног правног подручја

има да расправи заоставштину оставиоца са другог правног подручја. У циљу да се у том погледу отклони свака сумња предложен је био и усвојен у одбору сада нови члан 27, како је у одборском извештају већ и приказан Народној скупштини. Али у ставу другом, који у овом предлогу гласи: „За наслеђивање непокретнине важи право места где се она налази“ добијен је у ствари пропис, који не казује оно што се њиме хтело. И због тога постоји бојазан да он може довести до незгодних резултата. По томе пропису, у оваквој стилизацији, могло би се догодити да у случају ако би рецимо један Србијанац имао непокретност у Војводини, у погледу тога имања жена би искључила родитеље, браћу и сестре. Или када би један Словенац имао непокретно имање у Београду, у погледу тога имања синови би искључили кћери. Ово међутим и једно и друго не одговара правним осећањима и правним прописима који на одговарајућим територијама данас важе, и што се, да то још једанпут истакнем, није ни хтело да постигне овим прописом када је овај нови параграф био предлаган. Прописима тога става другог хтело се једино да има у виду оно ограничење из права места („лексе реи сите“), предвиђено у погледу непокретности која тамо лежи.

На пример, и на то је нарочито указано, по праву које важи у Босни, у погледу мирије, непокретнина, може бити само интестатског наслеђивања. Због тога се предлаже да став 2 овога параграфа буде измењен и да гласи: „За наслеђивање непокретнина важиће ограничења располагања непокретнинама за случај смрти, која предвиђа закон места где се оне налазе.“

Сумарно речено, овај став би требао да има у виду само ограничења за располагање непокретнинама, али не да мења ред наслеђа који у том месту важи. Ја бих молио да из ових разлога Народна скупштина прими ову предложену измену.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Молим господина известноца да се изјасни о предложеној измени.

Известилац Никола Соколовић: Из разлога које је навео г. Министар правде, ја вас молим да се прими ова измена.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Прима ли Народна скупштина прочитани чл. 27 са предложеном изменом г. Министра правде у ставу другом, коју је примио и г. известилац? (Прима). Објављујем да је чл. 27 са овом изменом примљен.

Изволите чути чл. 28.

Известилац Никола Соколовић прочита чл. 28.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Има реч г. Министар правде.

Министар правде Божидар Максимовић: Господо, у овом члану у његовој првобитној редакцији, како је она предлагана приликом претреса у одбору, изузета су у примени наређења ванпарничног поступка у извесним случајевима докле нови заједнички грађански законик не буде донесен и не добије обавезну снагу на целој територији. У тим изузетцима, који се заснивају на разликама у данас постојећем материјалном праву у појединим покрајинама прописани су прописи § 93 и 94 ванпарничног поступка, који такође треба да буду изузети и који имају једну нарочиту и специјалну важност. Наиме, у тим прописима у новом ванпарничном поступку одређује се, да се без наследничке из-

јаве не може стећи наследство. Другим речима, да не може бити наслеђивања „екс леге“, да не може бити наслеђивања по самом закону, него да је то наслеђивање спонтано са давањем наследничке изјаве и да пропуст такве изјаве има да произведе као последицу да ће се наследство распирити без обзира на право онога који је пропустио да такву изјаву да. Ја, господо, нећу и није овде време и место да се унутрам у то колико је таква ствар на месту и како ће она бити третирана у своје време и усвојена кад се буде доносио нови законик грађански и створило материјално право на које треба да буду наслеђени ови прописи ванпарничног поступка, али за сада указује се само на то и ја истичем само то, што је било и у одбору указано, да се ови прописи везују за одговарајуће прописе који одговарају установи пројекта новог грађанског законика, онако како га је комисија усвојила.

Тај пропис, такав какав је предвиђен у пројекту комисије која је радила грађански законик, а са којим је у тесној вези и овај Закон о ванпарничном поступку, претставља свакако за читаве крајеве наше земље једну новину, а може бити, ако смем и то да кажем, једну ствар са којом ће се поједини крајеви тешко мирити и тешко измирити, и због тога је потребно да се у овај § 28 унесе и то као један изузетак, као једно одгађање примене ванпарничног поступка, док нови грађански закон не буде донесен и не буде добио обавезну снагу за целу земљу. У Србији и. пр. оваква установа није постојала, зато што по њеном материјалном праву наслеђивање се у ствари стицало смрћу оставиоца. Није било по њеном материјалном праву никаквог временског размака између појаве наследства и стицања наследства. Стара установа римскога права, лежећег наследства „херeditас јаценс“, није постојала у материјалном праву српском, а да узгред и то додам, да то и не одговара ни правном осећању нашега света. А тешко да ће одговорати икада један такав систем, тешко да ће се мирити са таквим системом, по коме може син да буде лишен наследства од оца само због тога што није дао наследничку изјаву. И због тога, господо, што то претставља тако крупну ствар и новину, сматрам за потребно и за неопходно, да предложим да се и овај став узме за ово прво време, док не дођемо до заједничког грађанског закона. (*Глиша Тадић*: Пропуштена изјава не значи губитак наслеђа.) Г. Тадић, наш посланички друг, корегира ме унадицом да пропуштена изјава о наслеђу не значи губитак наслеђа. То не значи формално губитак наслеђа, али ефективно то значи, јер треба посебном парницом да се то после реституције, па да се дође до онога права које је пропуштено.

Господо, сви су ти разлози неопходно налагали да све дотле док се не претресе и не усвоји ово питање из нашег новог заједничког материјалног права, ови прописи треба да буду изузети из примене. И због тога се иза речи „која се односи на усмене изјаве последње воље пред судом“ додају речи „на обавезност наследничке изјаве на последице кад се прописује наследничка изјава (§§ 93 и 94)“. Молим Народну скупштину да из ових изнетих разлога изволи примити ову предложену измену.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Молим г. известиоца да се најасни о предложеној измени.

Известилац Никола Соколовић: Измену коју предлаже г. Министар правде молим да изволите примити, јер је оправдана, а тиме би се избегло то да формално право дође у сукоб са материјалним правом, које још није изједначено све док се не спроведе унификација. Као известилац, ја примам ову изјаву и предлог измене г. Министра правде и молим да чл. 28 изволите тако примити.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Прима ли Скупштина прочитани чл. 28 са предложеним изменама од стране г. Министра правде, које је г. известилац примно? (Прима). Објављујем да је чл. 28 примљен са предложеним изменама. Изволите чути даље.

— За овим је Народна скупштина, гласајући седењем и устајањем о сваком поједином члану, у смислу чл. 102 Устава и § 67 Закона о пословном реду у Народној скупштини, усвојила предлог уводног закона за Закон о судском ванпарничном поступку од члана 29 до члана 45 закључно по предлогу Одбора.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Изволите чути чл. 46.

Известилац Никола Соколовић прочита чл. 46 по предлогу одборском.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Има реч Министар правде г. Божидар Максимовић.

Министар правде Божидар Максимовић: Овај чл. 46 у вези је са чланом 1 овога Закона и због тога предлажем да у чл. 46 последња реченица у првом ставу овако гласи:

„Прописи члана 1 став 3 и члана 43 реченица 2 добијају обавезну...“

Молим Народну скупштину да изволи примити ову измену.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Има реч г. известилац да се изјасни о овоме предлогу.

Известилац Никола Соколовић: Из разлога које је навео г. Министар изјављујем да примам ову измену.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Прима ли Народна скупштина овако измењен члан 46? (Прима). Објављујем да је чл. 46 са овом изменом примљен.

Овим је у појединостима усвојен цео предлог уводног закона за Закон о судском ванпарничном поступку. Прелазимо сада на коначно гласање о оба законска предлога. Молим г. секретара да изврши прозивку.

Секретар Милан Мравље прозива посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за“: Аврамовић Бранко, Ађић Анте, Аксентијевић Александар, Алексић Коста, Алиловић Шафир, Антуновић Јосип, Аранђеловић Јован, Ауер Људевит др., Бабаковић Јордан, Бајић Салих, Бенко Јосип, Богдановић Исо, Божић Милан, Борисављевић Страхинја, Брушија Радослав, Бугарски Драгутин, Будинић Стеван, Буквић Александар, Варда Север, Величковић Миладин, Вељковић Вељко, Видаковић Витомир, Видовић Богдан др., Вошњак Богумил др., Гавриловић Бранислав, Гавриловић Ото, Гајшек Карло, Главички Божидар, Господетић Фрањо, Грајић Перо, Грба Милован др., Грбић Емилијан, Грубановић Милан, Даниловић Живко, Димитријевић Мита, Димитријевић Хаџи-Тодор, Добровић Милан С., Добровољац Милан Ј., Довезенски Јован С., Додић Александар Така, Дрмељ Алојзиј, Дубоковић Јурај, Ђокић Ристо, Ђор-

Ђевић Владимир, Ђурић Михаило, Елеговић Иво др., Живојиновић Душан М., Зельковић Бошко, Земљић Јакоб, Ивандекић Мирко др., Иваншевић Петар, Иванчевић Душан, Исаковић Миливоје Ђ., Исаковић Мито, Јанковић Велизар др., Јевремовић Драгољуб др., Јевтић Животије, Јевтић Милутин Ал., Јевтић Радован, Јелић Милутин, Јеличић Вожа П. Јеремић Живојин, Јован Андрија, Јовановић Александар, Јовановић Ђока, Јовичић Добросав, Каламатијевић Михаило Р., Катић Милош, Каћански Стеван, Клишић Антон, Ковач Анте Ђ. Коман Албин, Костић Драгутин др., Краљевић Драган др., Крамер Алберт др., Крејчић Антон, Крстановић Ристо, Крстић Милутин, Крстић Симо, Кујунџић Андрија К., Кумануди Коста др., Кунтарић Анте др., Куњашић Јоахим, Куртовић Шукрија, Лазаревић Милоша М., Лазаревић Теодосије К., Лазаревић Филипп С. др., Лисавац Младен др., Лулић Петар, Максимовић Божидар, Максимовић Стјепан, Маланчећ Владо др., Марјанац Симо, Маркић Франьо, Марковић Велимир, Марковић Миленко др., Марковић Милорад Р., Марковић Никола, Матић Ђока Н., Мацековић Матија, Машинић Марко, Мијић Милан Ђ., Милетић Вјекослав др., Милетић Владислав, Милошевић Младен П., Милутиновић Милинко Р., Милутиновић Милорад Ђ., Митровић Јован Р., Митровић Љубомир М., Михајловић Илија П., Михајловић Светислав др., Мравље Милан, Мулалић Мустафа А., Недељковић Урош П., Никић Федор др., Никодијевић Аранђел Д., Николић Бранко др., Нинковић Тришко, Пујић Петар др., Њамцул Ранко др., Палечек Иван др., Парабућски Ђорђе, Пахеринић Франьо, Перић Матеј др., Перић Миливоје Ђ., Петровић Милан, Петовар Ловро, Петрак Никола, Петровић Марко, Пешић Милутин, Пивко Људевит др., Погачинић Виктор, Поповић Душан, Поповић Јефтимије, Поповић Коста др., Поповић Милан др., Поповић Светислав др., Прекоршек Иван, Прша Шиме др., Пустослемшек Расто, Пуцељ Иван Ј., Радивојевић Лазар Ј., Радовић Милан, Радовић Милан, Рајић Тоша др., Савић Аранђел П., Савић Сава В., Санто Гавро др., Сарачевић Раденко, Секулић Милан др., Селмановић Алија, Симић Милорад, Смиљанић Тома др., Соколовић Никола, Спасовић Вукашин, Спахић Владо, Сричкић Милан др., Трајковић Никола, Станојевић Драгомир М., Стевановић Живојин Ар., Стевановић Милан, Степановић Милан Р., Стефановић Игњат, Стојадиновић Милослав др., Стошић Стаменко, Стрезовић Крста, Тадић Глигорије др., Тонић Тодор Р., Топаловић Милан, Торомановић Хасан, Трбић Василије, Трбојевић Урош др., Тирић Ђорђе, Тирић Стеван, Ђуковић Милан, Узуновић Никола Т., Урек Иван, Урошевић Мирко Ил., Урукало Серије, Фидагчевић Тома др., Фотирић Арса, Хајдињак Антон, Ханжек Лавослав др., Хасанбеговић Авдо др., (претседава), Христић Бора, Цемовић Филип, Церер Антон, Цицушевић Методије, Чорбић Бранко, Чохадић Хазим, Шарковић Тихомир, Шеге Фердо, Шелмић Драгић П., Шећеров Славко др., Шифтар Стеван, Шнајдар Франьо.

Отсутни: Анђелиновић Гргур Будислав др., Антонијевић Душан, Бањац Љубомир, Бараћ Бранко др., Батинић Јозо, Бачић Стјепан др., Бешировић Димитрије Р., Бркић Стјепан, Буновић Милан, Валавец Стјепан, Васиљевић Стеван др., Видић Јеша др., Видић Димитрије В., Вукићевић Вогић др., Гавраччић Отон др., Грђић Васиљ, Грубер Франьо др.,

Давидовић Витомир, Деметровић Јурај, Дервишић Тулуга, Дошен Мирко др., Драговић Милош П., Дрлача Бранко, Живановић Милан, Живанчевић Михаило, Живковић Негосим др., Живковић Исидор, Захарић Чедомир, Илић Срђа Милан др., Јевтић Михаило Р., Јовановић Јова, Кајмаковић Омер, Кецељевић Никола др., Кнежевић Ловро, Кнежевић Стјено др., Ковачевић Драгутин Карло, Кожул Марко др., Којић Драгутин др., Костић Милорад Ј. др., Крафт Стеван др., Крстић Владимир, Крстић Зарије, Кујунџић Богољуб К., Куртовић Војко, Лазаревић Тодор др., Леушић Ђуро др., Лончаревић Иван др., Лончар Иван, Лончар Станко, Лукић Живан др., Макар Дако, Маринковић Војислав др., Марјан Ђуро, Мastroвић Анте Ф., Матица Павао, Метикош Милан др., Милошевић Гавро, Мисирлић Јован Т., Мозер Ханс др., Мохорич Иван, Никић Никола др., Новаковић Тоде др., Павлич Алојзиј, Паранос Широ Ф., Патрионић Љуба, Перић Нинко др., Перко Драгутин, Петричић Живко др., Пиштелић Славко А. др., Поповић Димитрије Он., Поповић Добривоје Гер. др., Поповић Милан В., Праљак Недељко, Прека Никола, Принцић Јово, Радић Иван, Радовић Саво др., Рако Јанко др., Рапе Стане др., Рорбахер Јулијан др., Ружић Виктор др., Савковић Илија, Селић Јоца М., Сокић Милоје М., Спидлер Вјекослав, Стаљић Јосип, Станић Андра, Станишић Владимир др., Станојевић Милутин, Степанов Миливој, Стијић Милан др., Стојковић Милан Ђ. др., Теодоровић Војислав, Тешић Максим, Толић Игњат М. др., Томић Јакоб, Трифуновић Љубиша, Тркуља Станко, Тришковић Ставра К., Физир Виктор, Хоћера Светислав В., Хрибар Никола, Шиљеговић Владимир, Шуменковић Илија др., Шурмин Ђуро др.

(После гласања)

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Господо, изволите чути резултат гласања. Гласало је у свему 196 народних посланика и сви су гласали „за“.

Према томе оба ова законска предлога: Предлог закона о судском ванпарничном поступку и предлог уводног закона за закон о судском ванпарничном поступку и коначно су примљени у Народној скупштини и на основу чл. 64 Устава биће упућени Сенату на даљи надлежан рад. (Пљескање).

Са вашим пристанком ја ћу, господо, данашњу седницу да закључим, а за идућу седницу предлажем следећи дневни ред:

1) Претрес извештаја Одбора за проучавање законског предлога о изменама и допунама у Закону о уређењу редовних судова;

2) Претрес извештаја Одбора за проучавање законског предлога међународне конвенције о оснивању међународног уреда за хемичку са правилником за међународни уред за хемичку;

3) Претрес извештаја Одбора за проучавање законског предлога о споразуму између Краљевине Југославије и Краљевине Румуније који се односи на тремеђу, која је одређена протоколом одпосекним се на границе у Банату;

4) Претрес извештаја Одбора за проучавање законског предлога о уговору о пријатељству између Краљевине Југославије и Републике Турске;

5) Претрес извештаја Одбора за проучавање законског предлога о споразуму о регулисању узајам-

не рекламације између Краљевине Југославије и Републике Турске;

6) Претрес извештаја Одбора за проучавање законског предлога о међународној конвенцији о унифицираном меничном закону.

Прима ли Народна скупштина предложени днев-

ни ред? (Прима). Предложени дневни ред је примљен.

Идућу седницу заказујем за понедељак у 5 часова по подне са примљеним дневним редом. Данашња седница је закључена.

Седница је закључена у 13 часова.

Прилози

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Милана Метикоша, народног посланика, на Министра пољопривреде и вода и Министра грађевина о превисоким трошковима код поступка за концесионирање сељачких поточних млинова.

Господине Министре,

По § 74 Закона о искоришћавању водних снага који је обнародован дана 10 јула 1931 морају сви власници млинова и приватници и поредовници (кетуши) да подносе молбе за концесионирање млинова до 10 јула 1934 године.

По нашим селима у Крајини имаде на стотине сељачких млинова поточара у сваком срезу, њихко их није и у доба најбољих година теретно никаквим новим теретима, а то се сада дешава да у доба најтеже господарске кризе и невоље, када поједини млин поточар стар по 50 и више година не вреди ни пар стотина динара, да се од народа тражи да плаћа скупе комисије које износе рачунајући за сваки млин посебно око 500 дин. и више, јер се на подручју општина Бовић, среза Вргин Мост, саставило пет молби за пет суседних млинова на Трапчи, али су техничари обавили комисију само на два млина и ови су платили, њих двојицу 1050,— дин. Тако се ради са народом у ово доба када се знаде да народ ради тешких прилика једва саставља онолико динара колико мора да плати држави порез и општини намете и прирезу, па је ради тога оправдано узрујање у народу ради таквог поступка. Потребно би било да се уредбом измени Закон о искоришћењу водених снага у толико, да се сви млинови сељачки који су млинови поточари, били приватни или поредовнички (кетушки) ослободе од новог тражења концесије, па да се пренусти надлежним општинским управама да обаве очевид на лицу мјеста у колико је

потребно ради евиденције млиништа, млинске бране и самог млина.

Пошто примемо из народа тешке притужбе ради Закона о искоришћавању водених снага који се примењује и на сељачке млинове поточаре од чијих власника се тражи плаћање комисија за провађање водоправног поступка, очевида и расправа на лицу мјеста, то Вас молим да ми у Народној скупштини изволите усмено одговорити.

1) Је ли Вам познато да се према Закону од 10 јула 1931 год. о искоришћавању водених снага поднашају молбе и за сеоске млинове поточаре и да се наплаћују за вођење водоправног поступка очевида и расправе на лицу мјеста, високи трошкови који износе по једном млину око 500,— дин. у доба данашње тешке оскудице новца, премда млинови поточари постоје до сада несметано преко 50 и више година, а таквих има у сваком срезу много?

2) Јесте ли вољни предузети потребне мјере да се уредбом измјене прописи Закона о искоришћавању водених снага од 1931 и да се сиромашни сељачки свијет ослободи обавеза тражења концесија за млинове поточаре и да се ослободе неподносиви тешки трошкови за провађање водоправног поступка?

Изволите, Господине Министре, примити уверење о мом особитом пажњавању.

30-VI 1934 г.
Глица

Др. Милан Метикош с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Стјепана Ваљавца и другова народних посланика на Министра грађевина о изградњи бановинске цесте између срезова Преграда-Крапина у Савској бановини

Господине Министре,

Мојом претставком од месеца децембра прошле године обратио сам Вам се, Господине Министре, по предмету давања државне припомоћи за изградњу нове цесте између срезова Преграда и Крапина у Савској бановини, али на жалост до данас по овој мојој претставци није ништа учињено.

Господине Министре,

Краљевска банска управа у Загребу одобрила је и предвидела у своме прорачуну припомоћ за изградњу ове цесте у износу од 150.000.— динара, али иста је тако минимална, да ће се с њом једва моћи извести темељни радови, с обзиром да целокупна прорачунска сума; према прорачуну састављеном

од техничких стручњака горе поменуте Банске управе, износи 1.590.000.— динара. Груба радна снага и подвоз потребног материјала тешко или боље рећи никако неће се моћи обавити путем кулука, јер овај сиромашни и марни народ обадва среза толико је неимућан, и у великој оскудици са исхраном услед велике пренасељености и бројности у породицама, да није у стању и поред своје добре воље у својој исхрани кулучне послове обавити. Међутим, управне општине Преграда, Петровско и Крапина, које стењу под превеликим 200% општинским наметом, нису у стању дати никакве новчане припомоћи из својих сретстава за изградњу ове цесте.

Ова цеста има се изградити од среза Преграда преко општине Петровске и њених села Валентиново, Сведрже, Ступарје, Стара Вез, Пачетина, Земуи и Ткалци до главне железничке станице у Крапини и тако би ови срезови са целом својом околином добили њима особито потребну и брзу везу главном цестом и железничком пругом Крапина—Загреб. Ова цеста биће краћа од досадањег пољскога пута за потпуних 14 километара, јер је овај пут дуг 24 километара, а нова цеста, према техничким плановима има бити дуга само 10 км. Иста ће просецати сва горе наведена села у односним срезовима, док је садањи пољски пут ова села обилазно. Осим тога садањи пут налази се на тешком облатном терену, који је у јесен, зиму и рано пролеће потпуно непролазан тако, да једва могу њиме проћи пјешаци, а кола и марва толико се патате, да је управо страшно гледати патње и мрцварење овога народа, а да и не говоримо о оној бедној и сиротој дечици, која морају сваки дан ићи 6 км. пешке у школу, толико

пута и по невремену, која су и иначе због сиромаштва необучена и услед недовољне исхране слабуњава.

Стога Вас, Господине Министре, молим, да ми изволите одговорити:

1) Да ли Вам је познато да је већ отпочето са изградњом ове цесте Преграда—Крапина?

2) Да ли сте и уколико и из којих сретстава вољни, Господине Министре, припомоћи и омогућити изградњу и довршење ове цесте, и да ли сте вољни с обзиром на сиромашност овога народа, одредити исплату потребних кредита из Фонда за јавне радове?

3) Да ли Вам је познато, Господине Министре, да је изградња ове цесте најхитнија и неодгодива с обзиром на сиромашно и очајно економно стање овога пренасељенога краја, коме је најчовечнија дужност припомоћи изградњу ове цесте и тако омогућити му најбржу везу са за њих јединим привредним и животним центром Хрватскога Загорја, са Загребом?

Молим Вас, Господине Министре, да ми на ову интерпелацију изволите усмено одговорити.

Примите, Господине Министре, и овом приликом израз мог особитог поштовања.

Београд
21 јуна 1934 г.

Народни посланици:
Стјепан Ваљавец с. р.
Др. Никола Никић с. р.
Др. Фрањо Грубер с. р.
Ловро Кнежевић с. р.
Др. Иван Лончаревић с. р.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Николе Никића, народног посланика, на Министра унутрашњих послова о убиству Богдана Јојића, учитеља из Окућана, по општинском оврховодитељу Стевану Гајићу, из Окућана, Срез ново-градншки.

Господине Министре,

Да ли Вам је познато да је дана 17 јуна о. г. у 12 сати у подне на железничкој станици у Окућанима 10 минута пред полазак воза општински оврховодитељ Стеван Гајић из револвера убио Богдана Јојића, учитеља из Окућана, старешину «Сокола», добровољца и резервног пеш. кап. I класе, одличкованог Карађорђевог звездом и другим одличјима, потпретседника среске организације Ј.Н.С. за срез Ново-градншки на очиглед Соколске чете, школеке дјеце и што је најгрозније на очиглед његове сугруге и троје нејаке дјеце.

Да ли Вам је познато и сјећате ли се, Господине Министре, да сам Вас ја у Финансијском одбору приликом претреса нашега буџета упозорио на тога општинског оврховодитеља Стевана Гајића и изнео случај, како је тај исти из револвера ранио сељака Вукаса из Бенковца, општина Окућани и истог везаног за кола довео у општину.

Да ли Вам је познато да је општински одбор у Окућанима дана 20 октобра 1933 године једногласно закључио, да се тај Стеван Гајић отпусти из општинске службе ради горњег случаја и случајева, који се налазе код државног тужиоца у Славонској Пожеги.

Да ли Вам је познато, Господине Министре,

да је по злу гласу познати срески начелник Новоградншки Милан Костић тај закључак општинског одбора поништио с мотивацијом, да тај случај није довољан разлог отпуста из службе, и да то није тако страшна ствар.

Да ли Вам је познато, да је општински одбор у Окућанима, кад је видео, да срески начелник Костић протежира тога Гајића, овоме отказао службу познавајући његову злу ћуд и његова дјела. И тај закључак општинског одбора поништио је срески начелник г. Костић не обзирајући се на јасне одредбе закона о сеоским општинама.

Да ли Вам је познато, да у општини Окућане не влада општински одбор него општински бељешник Емил Мајсторовић, за кога је општински одбор са 29 гласова против 4 трежио његову смјену и да су он и тај оврховодитељ Стеван Гајић као експоненти среског начелника Милана Костића и у тој општини завели један незапамћени и неопишиви терор и прогоне, како је то случај са Савом Поповићем, који је морао из Окућана да побегне у Београд.

Да ли Вам је познато, Господине Министре, да у народу влада опће увјерење, да је то убиство наручено и да се је то требало догодити прије 14 дана када је била слава педесетогодишнице Ватрогасног Друштва, којег је Претседник пок. Богдан Јојић.

Да ли Вам је познато, да је тај трагичан случај изазвао у народу општине Окућане и у околици један страховит револт против средског начелника Милана Костића, који је тај дан пред народним гњевом морао да побегне из Окућана, и да је народ за њим викао, да је он убица и главни кривац за ово ужасно дјело.

Ако Вам је све то познато, Господине Министре, молим да ми хитно одмах у Народној скупштини одговорите.

1) Што сте подузели да се по злу гласу познати средски начелник Милан Костић, који је по увјерењу народа интелектуални кривац за то грозно

дјело, суспендује, и да се сви кривци видљиви и невидљиви приведу заслуженој казни?

2) Да ли мислите, да би већ једанпут требало одредити скупштинску анкету да испита рад средског начелника Милана Костића, и да се бар до некле умири јавно миљење у Ново-градешком срезу и поврати вјера у земаљске законе?

За ову интерпелацију тражим првенство.

21 јуна 1934 године
у Београду.

Др. Никола Никшић с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Милана Метикоша, народног посланика, на Министра саобраћаја о неправедној расподели службених станова у делокругу Загребачке жељезничке обласне дирекције.

Господине Министре,

Загребачка жељезничка обласна дирекција има доста велики број службених станова у зградама које су саграђене дјеломично у времену прије рата а већина је тих зграда саграђено у првим годинама после уједињења.

Жале се сиромашнији и мање имућни чиновници и намјештеници државних жељезница који служе у Загребу, да је досадања расподјела станова неправедна и да се није водило рачуна о економски и социјално слабијима, него да су станове добијали они, који су имали јаче «везе» на станове да имаду у тим зградама само они са високим платама који би могли плаћати лако и приватне станове, а поготову такви који имаду по неколико чланова породице у државној или приватној служби те такви који имаду у обитељи активних и пензионисаних чланова државних службеника а имаде и таквих који су нежењени а добијали су станове, а истовремено има много врло исправних службеника који су поднели молбе у рефераци грађевинског одјељења. Дирекције а те молбе чекају већ годинама на ријешење, док ти мање имућни плаћају скоро половицу плате за приватне станове, а већином станујући у нехигијенским становима, извргавајући себе и чланове својих породица болести и осталим невољама. Молитељима се отворено каже да без интервенције не могу њихове молбе доћи до ријешења, па те молбе запињу и онђе, где правда тражи да се тим молбама изиђе у сусрет. Потребно би било да се одреди преглед свију молби које су биле унатраг више година предане, да се види које су молбе биле уважене и који су молитељи добијали стан а истовремено да се установи, које су молбе лежале неријешене и од којих молитеља, те из којих разлога. Као што су без штедње укинута неоправдана повластица на возњи жељезницама и паробродима, и као што је потребно да се из разлога праведности снизе превозне тарифе треће класе за превоз путника, тако исто је потребно да се ревидирају све раније неоправдане протекције по свим надлежствима а исто и у питању располагања службеним ста-

новима, јер није праведно што су нижи службеници избачени или премјештени у друге лошије станове да би извесни протежирани људи добијали веће или боље станове, јер та се неправда међу службеницима јавно претреса, а то је разлог и оправданом незадовољству међу тим службеницима. Треба уважити да многи појединци осим плате примају у тим службеним становима и прилично високе разне споредне принадлежности (премије и мјесечне паушале), па би потребно било да се висина тих принадлежности службено утврди. Ако се изврши објективна и непристраниа комисијска ревизија по овом питању, неће се више дешавати да поједини службеници, новац уштеђен на станарини, улажу у куће, у куповање земљишта, у задруге или у друга разна предузећа, док имаде много другова у служби који након плаћене станарине за приватни стан једва подмирују своје највиталније потребе и једва стижу да се најскромније одијевају.

Обзиром на ове чињенице и из разлога јер је државна служба чиновника и службеника државних жељезница врло важна, слободан сам Вас умолити, Господине Министре, да ми изволите у Народној скупштини усмено одговорити:

1) Је ли Вам познато да је неправедна расподела службених станова у подручју Загребачке жељезничке дирекције и јесте ли вољни одредити хитну и објективну комисијску ревизију, па да се станови праведно расподјеле, обзиром на економски и социјално слабије породице чиновника и службеника, само породицама у којима прима плату само један члан и да породичне станове добију само ожењени.

2) Јесте ли вољни дати утврдити висину разних споредних принадлежности које осим плате многи чиновници и намјештеници државних жељезница примају као мјесечни паушал или премију?

Изволите, Господине Министре, примити увјерење о мом особитом поштовању.

Београд, 21 јуна 1934 године

Др. Милан Метикош с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Милана Метикоша, народног посланика, на Министра трговине и индустрије о санацији трговачких тражбина код малих трговаца.

Господине Министре,

Земљорадника сељака требало је заштитити од зеленаша у првом реду а трговац ситни давао је у много случајева сељаку храну на вересију као и многе њему потребне сировине за рад и све потребно за кућу, од жетве до жетве, према томе поштени трговац је увек био прва помоћ сељаку а сада су заштите направиле од та два сталежа, једног без кредита а другог као бескућника и просјака. Читава наша привреда је повезана и када се заштита даје у једном правцу, потребна је заштита и у другом правцу. Опадање привредних снага је свуда видљиво а то се најбоље опажа на приходима од непосредних пореза као и код осталих државних и самоуправних прихода.

Трговачка удружења наше земље преко својих савеза установили су да меродавни фактори нису поклонили пажњу свима до сада по њима донешеним захтевима па су с тога на великом конгресу у Скопљу у својој резолуцији поновно нагласили своје захтеве о којима је потребно да се води рачуна. Привреди и привредницима мора се дати могућност слободе привредне дискусије и штампе за здраво и темељно расправљање важних привредних питања, јер наша унутрашња привредна политика није у складу са потребама наше народне привреде, пошто даје превише заштите странцима у индустрији наше земље на штету осталих привредних сталежа. Настална привредна политика без плана донела је неуспјело решење питања заштите сељака, уз обустављање сваког кредита, а у општој нестајини новца, разлог је заосталог промета и зараде. Не само да је потребно предузети мјере, да се омогући увлачење свих новчаница, које су скривене, у оптицај, него се мора створити план привредне политике у корист свију привредних сталежа а на поштој и праведној подели добара и терета. Пореско оптерећење пресегло је границе спољивости и платежне способности свуда а и у трговачком сталежу, покрај опадања промета и покрај снижене зараде уз нестајину сваког јефтиног кредита. Треба довести у ред и у равнотежу јавна подавања са платежном снагом пореских обвезника.

Југословенска народна странка тражи измену садање трговинске и финансијске као и опште привредне политике, тражи реформу пореза да се уведе порез прогресивни по доходу и по имовини, а да се разделе порези сразмерно према привредној снази разних привредних грана и сталежа, да безувјетно плаћају порезу и све задруге које се баве трговином, те да се проведе реформа Закона о непосредним порезима у погледу одређивања течевине а да се при том обезбеди минимум потребан за егзистенцију. Морају се укинути све продаваоне разних индустријских предузећа те подврћи сва индустријска предузећа накнадном опорезовању у сваком случају где је вршена утаја и прикрата пореза на основу лажних биланса помоћу фишираних вјеровника у иностранству. Све продаваоне индустријских производа треба да се саобразе по Закону о радњама као самосталне трговачке радње и да као такве дођу под опорезо-

вање у мјестима својих сједишта а не по неказима својих централа. Код наплате пореза треба осигурати више обзира а нарочито треба спречити да се у обзира вредним случајевима не продају у бесцијене заштићена роба на дражби ради заосталих пореза, а исто тако потребно је што прије сровести ревизију и унификацију општинских и градских трошарина. Потребно је да се поправе кредитне прилике за све сталеже наше народне привреде а према томе и прилике наше трговине. Док се не могу наплаћивати тражбине трговаца код сељака, потребно је да се и код њих за њихове дугове пружа заштита од приешњог наплаћивања односно да им се осигурају потребни кредити да могу пословање наставити и развијати. У том правцу треба код Народне банке да се снизи есконтна каматна стопа у сразмери као и код толиких суседних држава, а пошто су и повчани заводи дошли у тешке прилике треба створити могућност да се и приватним повчаним заводима даду кредити у сврху њиховог поновног ликвидитета. Оправдано се тражи да се закон о радњама измени и надопуни, да олакша могућност рада трговачком сталежу. По нашој земљи без икакве контроле долазе толики страни агенти, који без икакве обртнице и без плаћања икаквих јавних дажбина, обављају велики промет трговачком робом најосе из текстилене и обућарске струке. Трговачки сталеж оправдано диже глас против заштитних царина у корист индустрије која је у огромном делу у нашој земљи у рукама странаца, па је на штету и наших потрошача а исто и на штету наших произвођача сељака, јер се тиме спречава могућност добрих трговинских уговора са суседним индустријским земљама. Сви наши привредни кругови а и наш трговачки сталеж траже јадранску оријентацију наше саобраћајне и тарифне политике. Пошто је било злоупотреба са издавањем бесплатних и повлашћених упутница за довоз хране железницом у пасивне крајеве, јер су оне постале предметом трговања, потребно је да се исте укину али да се створе такве саобраћајне тарифе које ће омогућити превоз потребне хране и сељачких производа са једног краја земље на други, да сви привредни кругови осјете једнаку благодат добре тарифалне политике. Треба у пасивним крајевима не само омогућити јавне радове него и дати могућности стварања посебних привредних грана које ће оспособити пасивне крајеве за самостални привредни живот. Док је на снази Уредба о заштити земљорадника, потребно је хитно донети уредбу о заштити ситних трговаца и малих привредника. Свестрани је захтев да се што прије донесе закон против картелима, јер су они у нашој земљи упропастили нашег потрошача, уништили нашег домаћег ситног трговца и занатлију а у главном то су све сами странци који прикрађују нашу државу сваке године за више стотина милиона динара на порезу. Трговачка привреда треба да добије слободну размену добара преко трговачког сталежа а исто тако оправдано тражи реорганизацију свих привредних комора на основу слободног избора часништва. Пошто су силни странци и по трговачком сталежу преплавили нашу земљу, док им је готово сва индустрија у ру-

кама, оправдан је захтев да се сви странци који су непотребни нашој земљи уште у своје државе, а да се код издавања дозвола за боравак и пословање странцима у нашој земљи води примјена начела реципроцитета.

Обзиром на све ове чињенице, слободан сам Вас умолити, Господине Министре, да ми изволите у Народној скупштини усмено одговорити:

1) Је ли Вам познато тешко стање ситног трговачког сталеза као и свих ситних привредника у нашој земљи и што каните предузети да се омогући стварање једног здравог јединственог привредног плана за олакшање тешких прилика и за за-

штиту наших малих привредних сталеза од упропаштевања великих страних предузећа?

2) Што каните предузети да се створе кредити не само за ситне трговце и мале привреднике него и за сељаци, преко државних и привилегованих повчаних установа, уз оживљавање приватних новчаних установа за потребе народне привреде.

Изволите, Господине Министре, примити уверење о мом поштовању.

Београд, 21 јуна 1934.

Др. Милан Метикош с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Бранка Аврамовића, народног посланика, на Министра правде о стецишном поступку Окружног савеза српских земљорадничких задруга у Пожаревцу и кривичном прогону, г. Војислава Ђорђевића тадашњег управника и других чланова Управног одбора.

ГОСПОДИНУ МИНИСТРУ ПРАВДЕ

Београд.

На основу Закона о пословном реду у Народној скупштини, част ми је, Господине Министре, поднети Вам следећу

ИНТЕРПЕЛАЦИЈУ:

Априла месеца 1928 године, дакле пре пуних 6 година нао је под стечај Пожаревачки окружни савез српских земљорадничких задруга у Пожаревцу. Овај Савез располагао је знатном имовином, која је поглавито долазила од оштећених поверилаца, а делом и од државне помоћи.

Према извештају постављених вештака у стечају, видело се да је Савез имао на руковању милионске суме.

Овим Савезом руковао је и управљао Војислав Ђорђевић, сада управник Главног савеза српских земљорадничких задруга у Београду, а с њим и ова лица: Божидар Филиповић, земљорадник из села Каменова (срез Млавски); Милан Д. Бранковић, земљорадник из села Бара (срез Пожаревачки); Паула Лазаревић, земљорадник из села Поповца (срез Млавски); Драгутин Рајковић, земљорадник из Костолца (срез Пожаревачки); Станојло Стојичевић, земљорадник из М. Црнића (срез Пожаревачки) и Божка Стефановић, из Александровца (срез Пожаревачки).

Када је Пожаревачки првостепени суд речног месеца отворио стечај овоме Савезу, испоставило се јасно, да Савез не располаже имовином коју треба да има, и да је у његовим књигама и управљању имовином такав неред и хаос какав се кажевава по позитивном кривичном законодавству.

Стецишно поступање је јавно-правног карактера, а по праву императивних прописа старог стецишног поступка суд је морао по званичној дужности предузети многе радње, које је пропустио и није предузео.

Тако по § 131 старог стецишног поступка, суд ће дужника у затвор ставити: 1) ако нема уредино вођених књига, 2) ако не би на суду могао показати а је без своје кривице пострадао, 3) ако суд испиту-

јући узроке пропасти дозна да је дужник ишао на то да превари повериоца.

А по § 132 старог стецишног поступка још јасније стоји: Суд је дужан сваки пут сам по званичној дужности приступити ислеђењу ради уверења да ли је презадужени такав, који по кривичном закону казну заслужује.

Од свих ових побројаних императивно облигаторних радњи суд није ни једну предузео нити хтео да изврши, а поред свега што је стојало и стоји:

а) Пријава повериоца Мите Станисављевића под бр. 15479 од 28 г. која са доказима тражи отварање кривичне истраге, јер се савезове књиге и справљају и цепају пред стечај;

б) Извештај и захтев поверилачког одбора под бр. 5432/29 којим се захтева отварање кривичне истраге за дела утаје и послуге;

в) Захтев 17 поверилаца под бр. 32124/29 којим се тражи отварање кривичне истраге;

г) Пријава Милана Станковића под бр. 32914/29 којим тражи истрагу јер су неки повериоци раније измирили само да би гласали за понуду;

д) Извештај вештака постављених решењем суда под бр. 23481-28 а који је извештај поднет писмено суду и из кога се види, да је савезову имовину упропаштио Војислав Ђорђевић, да је несуредно и лажно водио књиге, да је самовласно водио и отварао себи без покрића текуће рачуне, да није оправдавао издате суме, као и маса других злоупотреба и

е) Формално тражење решења од стране Милана Станковића да се истрага отвори или да му се на основи § 133 старог стецишног поступка изда решење о противном. За ово тражење приложена је и такса за решење

Сва ова акта суд је здружио са стечајним предметом, али ни о једном није донео одлуку нити је ма шта предузимао.

То је створило фаму да Војиславу Ђорђевићу и поред оваквих радњи не може нико ништа, него напротив, он и даље несметано послује у својству управника Главног савеза српских земљорадничких задруга.

Из горе изнетог види се јасно и несумњиво да су стајале и стоје кривичне радње и одговорност именованог у прошленима §§ 261, 263 и 264 старог кривичног закона.

Милан Станковић, апсолвент медицине из Пругова, подигао је и особу тужбу против Војислава Ђорђевића и осталих за дело преваре. На име, утврђено је да је г. Војислав Ђорђевић са осталима на два месеца пред стечај продао прометном друштву «Село» у Београду већу количину робе и да је за ту робу примљен новац, али да нема ни новца ни робе. Још интересантније је то да је ову продату робу г. Војислав Ђорђевић на дан рочишта 23 фебруара 1929 године нудно повериоцима као гаранцију за поравнање. У тој особеној тужби г. Миливоја Д. Станковића утврђено је ово и то се може видети из аката истог предмета под КЗП 2294/31, али је суд ослободио г. В. Ђорђевића наводећи као разлог да се није могла утврдити намера тиме за оштећење поверилаца. А робе и новца — једног и другог нема.

Цео предмет овог стечаја, и ако је исти имао последње рочиште 23-II 1929 године и решење донето исте године, морао је чекати све до пре неки дан, дакле 5—6 година да се по други пут испошће у у надлежни виши суд по жалбама. Ово кривцима у стечају користи у толико што им застаревају кривичне радње.

1) Част мије упитати Вас, Господине Министре, да ли, у интересу нашег правосуђа, може, а према горе изнетим разлозима и даље судити по овоме предмету Окружни суд у Пожаревцу или ћете то поверити другом суду?

2) Да ли у интересу јавног морала и висине до стојанства нашег судства мислите одредити да се отвори кривични прогон противу г. Воје Ђорђевића, сада управника Главног савеза српских земљорадничких задруга и другова за кривична дела из §§ 261, 263 и 264 старог кривичног закона, коме одговарају прописи §§ 344, 345 и 348 новог кривичног закона?

3) Да ли мислите наредити да се именовани управни одбор банкротираниог Савеза на основи §

113 т. з. Кривичног судског поступка стави у истражни затвор?

4) Сматрате ли за потребно да се као сведоци испитају вештаци који су вршили преглед савезових књига, јер пошто су смртни људи могу и помрети пре него што буде ово све готово?

5) Сматрам за потребно да се саслушају претставници прометног друштва «Село» у Београду о томе има ли Савез какве робе код њих и отада, те да се изврши вештачење књига овог друштва. Управник тога друштва г. Коста Сандић је већ умро а бојим се да и други претставници тога друштва не помру док се не сврши овај процес.

6) Молим да се саслуша претставник Депозитне банке у Загребу, који је г. Воји Ђорђевићу дао гарантно писмо за равнање у овом стечају, те да се утврди на основи чега и где у ствари та Банка гарантује за упронаштење савезових повериоца. Ово журим ради тога да не би и тај претставник умро.

7) Тражим да се поред истражног поступка путем вештачења утврди, шта су г. Војислав Ђорђевић и другови урадили са новцем примљеним од Прометног друштва «Село» за продату робу пред сам стечај.

8) Молим да вештаци који су упознати са архивом Савеза изврше понован преглед савезових књига у истражном кривичном поступку и утврде износ проневерене имовине оштећених поверилаца а према њиховим тужбама.

Ово на основи § 78 Новог К.З. и § 74 Старог К.З. као кривично дело није застарело, односно ова дела.

Молим Вас, Господине Министре, да по овој интерпелацији подузмете све што је потребно и да ми у Народној скупуштини одговорите на ову интерпелацију.

Молим Вас, да и овом приликом примите уверење мог одличног поштовања.

Бранко Аврамовић с. р.
народни посланик.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Милана Петковића, народног посланика, на Министра пољопривреде и Министра шума и рудника о незаконитој дозволи крчења шуме, „Боровњак-Височник“ у Мркаљима Среза власничког.

Господине Председниче,

На основу § 72 Закона о пословном реду у Народној скупуштини част ми је доставити Вам ову

ИНТЕРПЕЛАЦИЈУ:

18 земљорадничких породица села Чапора, општине Пијесачке, среза Власеничког, од памтивека уз своју кметску земљу држале су у поседу и искоришћавале шуму «Боровњак—Височник» у Мркаљима, Среза власничког. Све своје потребе огрева, оградe и грађе подмиривале су ове породице увек несметано из ове шуме, док првобитни земљовласник њихове бив. кметске земље и ове шуме Фадил-Пашић није шуму продао 1928 год. Фехиму Шкаљићу, апелационом судији у Сарајеву и Ахмету Сејфићу.

Ова шума лежи непосредно уз бив. кметску земљу ових 18 породица и као таква претстављала је и претставља саставни део њихових бив. кмет-

ских селишта тим више, што је првобитни земљовласник и њихове кметске земље и ове шуме била једна иста породица.

Зато, што је био такав положај и правни однос ове шуме, ове земљорадничке породице сматрале су ову шуму својом кметском, и ако је у земљишним књигама била уписана као беглучка, па зато пису на њу ни ставили захтев по беглучкој уредби од 12-V 1921 год. него истом, у фебруару 1934 год. по § 3 Закона о допунама закона о аграрној реформи у Босни и Херцеговини од 12 августа 1933 године.

Како сам напред истакао првобитни земљовласник ове шуме Фадил-Пашић никада, кроз више од 100 година, није порицао право служења у овој шуми наведеним породицама, нити им бранио сечу за потребе огрева, оградe и грађе, као својим бив. кметовима, него је напротив то право признавао макар и прекутно.

Међутим прекутни Фехим Шкаљић, апелациони судија у Сарајеву и Ахмет Сејфић, који су ову шуму прекунили у спекулативне сврхе, одмах су почели

спорити право сервитута овим породицама и затражили су од ереског начелства у Власеници 22-1-1929 године дозволу за крчење ове шуме, тобоже ради оснивања модерне сточарске станице на тој земљи.

Исто Савчић у име своје и осталих 17 породица из Чапора својим поднеском од 28 марта 1929 године, чим је сазнао, да су прекуници ове шуме затражили дозволу за крчење, затражио је, да се та дозвола не издаје, јер њих 18 земљорадничких породица, као бив. кметови првобитног земљовласника ове шуме, имају сервитутно право дрварења у овој шуми.

Среско начелство, пре него што је донело решење у погледу дозволе сече шуме, провело је поступак по питању права сервитута дрварења ових породица, у овој шуми и одбило их од тражења права сервитута пресудом Бр. 4834 од 9 јула 1929 године.

Поступак је међутим проведен мањкаво. Није саслушан ни један сведок заинтересованих земљорадника. Сведоку Стојану Нерићу у диспозитиву пресуде, приписује се, да је тобоже дао један исказ, да заинтересовани сељаци није су се никада дрварили у спорној шуми. Тога исказа нема у списима, него се каже да је изгубљен. Међутим пресуда одбацује његов исказ, који се налази у списима, а којим он, као старац од стотину година, тврди, да су се заинтересовани сељаци дрварили из ове шуме од памтивека несметано са стране првобитног земљовласника.

Изнесе се даље апсолутно неистините чињенице у диспозитиву пресуде, као на пр. да је спорна шума далеко од кућа потраживача, и да је незгодан терен за извлачење дрвета. А међутим шума је уза саме њихове куће и претежно равнот терена, осим једног малог дела који је страновит и кршевит.

Мотивације пресуде, да при саставу грунтовнице, а ни касније није уписано сервитутно право ових заинтересованих земљорадника, није никакав доказ, да то право и не постоји, јер нигде у Босни и Херцеговини то право у грунтовници није уписано, него се је доказивало сведошвом старијих људи и општинских власти.

Пресуда прелази и преко стручног мишљења шумских власти, које су у својим стручним мишљењима доказивале сервитутно право сељака у овој шуми и противиле се крчењу.

Дозвола за крчење такојер је издата ненадлежно, јер, према прописима § 17 наредбе о господарству у приватним шумама од 17-ХП 1890 г. Бр. 87922/1, ако су постојали приговори против крчења, у том случају имало је ереско начелство ставити свој добро образложени предлог вишој власти, која по том доноси своју одлуку о дозволи или забрани крчења.

Поред тога одлука о дозволи сече незаконита је с формалне стране, јер није стављен рок за крчење, а то се, према стриктним прописима наредбе од 1890 године морало учинити. Стављање рока за крчење прописује и § 9 Закона о шумама од 1930 г.

Прекуници Фехим Шкаљић и Ахмет Сејфић, — и поред дозволе добивене још у августу 1929 године — нису приступили крчењу до 1934 год. дакле истом после пуне 4 и по године, а рок за овакве дозволе био је највише једну годину по прописима наведене наредбе.

Без обзира на незаконитост пресуде и одбијању

од тражења права сервитута и без обзира на ненадлежност доношења одлуке о дозволи спорне шуме, заинтересовани земљорадници поднели су захтев на ову шуму по § 3 Закона о изменама и допунама закона о беглучким земљама у Б.Х. од 12-VIII 1933.

Већ по овом захтеву делегат је био дужан обуставити сечу шуме и одржати постојеће стање до решења спора. Ова дужност за делегата проистацала је из законског потраживања права власништва на спорну шуму заинтересованих 18 земљорад. породица, чији је опстајак везан за ову шуму.

Делегат је поступио правилно и донео одлуку о забрани сече под Бр. 1772/34 до решења спора по беглучком закону од 12-VIII 1933 год. позивајући се на § 3 овога закона, али је ту одлуку Краљевско Банска Управа у Сарајеву поништила својим решењем од 9-III 1934 год. Бр. 5574.

Пошто су именовани прекуници, заштићени оваквим незаконитим решењем Кр. Банске Управе, укидању забране сече, убрзаним темпом исекли сву спорну шуму дебљине у промеру у преној висини изнад 25 см. и тиме озбиљно угрозили опстанак заинтересованих 18 земљорадничких породица и пошто су, противно изричитој забрани у дозволи о крчењу, исекли стабла изнад 25 см. дебљине и у северном делу кат. чест. 72/1 и извели преко 2000 м. куб. балвана без жига шумске управе, — част ми је по праву § 72 Закона о пословном реду у Народној скупштини упитати господу Министре пољопривреде и шума и рудника.

1) Налази ли Господин Министар пољопривреде да је погажен законски пропис § 3 Закона о изменама и допунама беглучког закона од 12-VIII 1933 године с тим, што је Кр. Банска Управа у Сарајеву укинула одлуку ереског начелства у Власеници Бр. 1772 од 3-III 1934 године о забрани сече и крчења шуме «Боровњак—Височник» у Мркаљима Среза власничког.

Ако налази, увиђа ли, да су крчењем ове шуме угрожени животни интереси и опстанак 18 земљорадничких породица села Чапора, среза Власничког, и је ли вољан хитном интервенцијом спречити отуђење исечење шуме до решења беглучког спора и тако барем у неколико исправити досадашњи незаконит рад односних власти на штету заинтересованих породица.

2) Налази ли Господин Министар шума и рудника, да је противузаконито и ненадлежно издата дозвола за крчење спорне шуме од стране ереског начелства у Власеници.

Ако налази шта мисли учинити, да се ова незаконита и ненадлежна дозвола за крчење стави ван снаге најхитнијом интервенцијом.

Шта мисли учинити и каквим законским мерама накнадити штету причињену шумској привреди због крчења изричито забрањених делова ове спорне шуме.

Какву санкцију законску мисли применити на прекршену забрану извоза преко 2000 м. балвана из шуме без жига државне шумске власти.

15 јуна 1934 године

У Београду.

Интерпелант

народни посланик Среза власничког
Милаш Петковић с. р.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Стјепана Ваљавца и другова, народних посланика, на Министра просвете о адаптацији и проширењу саднице државне основне школе у Јесењу Горњем, срез Крапина, Савска бановина.

Господине Министре,

Већ три године обраћам се као народни посланик среза Крапинскога Кр. банској управи у Загребу гледе адаптације државне школске зграде у Јесењу Горњем, на територији мога изборнога среза, па сам у ту сврху писао истој Банској управи разне претставке, обраћао се са депутацијама, али тај наш вапај и молбе остале су као глас народа у пустињи.

Господине Министре, школа у Јесењу Горњем је у тако дерутном и трошном стању, а поред тога, што је и простором мала за смештај целокупне деце из ове општине, те сваки дан прети опасност, да ће се та настава срушити и не само напети непредвиђене трошкове држави за њено ново подизање, него да ће под собом у рушевинама једнога дана затрпати ту невину и јадну децу, која ову школу похађају.

Ова је школа од велике потребе за просвету и напредак овога пренасељеног и сиромашнога краја, гдје баш услед недовољних просторија не могу сва деца школу похађати, тако да их сваке године остане преко стотину нешколованих и тиме се шири неписменост у овоме крају, који је и до сада са 70% неписмености заступљен. Даље опстојање ове школе уопште овиси о томе, да ли ће господин Министар одредити да се из расположивих кредита за ову сврху од стране тога Министарства одобри и исплата суме од 100.000.— динара, којом ће се моћи зграда ове школе темељно оправити и проширити, тако да ће у потпуности одговарати културним и просветним потребама Јесење Горњег. Очекујем и чврсто сам уверен, Господине Министре, да ћете ову суму одобрити не само из горе наведених разлога, већ и зато, што до сада од стране тога Министарства за ове потребе није било случаја, да је било каква потпора за ову сврху давана.

Овом приликом морам истакнути, да целокупна управна општина Бурманец, среза Крапине, где се налази и место Јесење Горње са овом школом има на свом подручју још три основне државне

школе за уздржавање. Ова је општина једна од најсиромашнијих у нашој држави, оптерећена са 300% општинског намета, а нешколоване и неписмене деце има око 500 баш услед помањкања потребних школских зграда и довољнога броја учитеља, услед чега немају могућности за похађање основних школа. Мишљења сам, Господине Министре, да се у интересу општем, државном и културном не би смело заборавити на Хрватско Загорје, које је настањено са здравим и напредним народним елементом, а које је баш услед горе наведених школских прилика 60% неписмено.

Са изложеног част ми је молити Господина Министра, да ми изволи дати одговор у Народној скупштини:

1) Да ли Вам је, Господине Министре, познато, да се државна основна школа у месту Јесење Горњем, срез Крапина, Бановина савска налази у тако дерутном и трошном стању, да сваки час прети опасност, да ће се иста срушити и под собом затрпати невину дечицу, на услед тога за догледно време затворити и обука обуставити?

2) Да ли сте, Господине Министре, вољни припомоћи са једном новчаном сумом поправку ове школе и тако омогућити не само даљу наставу у истој, већ њеним проширењем и отклонити даље непохађање од преко 100 деце годишње?

3) Да ли сте, Господине Министре, вољни, из расположивих кредита подручног Вам Министарства дати најхитнију новчану припомоћ за адаптације и проширења државне основне школе у Јесење Горњем и у колико?

22 јуна 1934 год.

Београд.

Народни посланици:
Стјепан Ваљавец с. р.
Др. Никола Никић с. р.
Др. Фрањо Грубер с. р.
Ловро Кнежевић с. р.
Др. Иван Јончаревић с. р.

